

Deák Ferenc István

Ajánló

Drexlerné Stanchich Ilona: Fiatal felnőttkor. Kultúrált viselkedéssel egy jobb életminőségért. Budapest. 2007. 159 oldal. (Társadalmi viselkedéstan. X. kötet.) 1800 Ft.

A szerző 2000-ben indította útjára viselkedéstani sorozatát, amellyel „a társadalom minden rétegének kultúráltabb viselkedésre készítése” volt a célja. (Mint ismeretes: a „Rabok és örök” címet viselő VIII. kötet a börtönök világába nyújtott betekintést.)

A sorozat utolsó kötete a fiatal felnőtteknek, a 18–28 évesek korosztályának ad életvezetési tanácsokat, ugyanakkor a – sorozat előző darabjaihoz hasonlóan – olvasmányos stílusban számos ismeretet közvetít.

A könyv a korosztályt érintő legfontosabb kérdések – szerelem, nemiség, érvényesülés, boldogság stb. – mellett sokat foglalkozik az erőszak, a társadalmi normáktól való eltérés, a deviancia, témájával, sőt egyik fejezetében a börtönből, illetve a javítóintézetből való szabadulással is. „Szerzőként merészségem mentségére szolgáljon szilárd meggyőződése, hogy a 18–28 éves korosztályról szóló társadalomismereti kis könyv tartalmából nem volt kihagyható a »zárt társadalomban« nevelkedett és felnőttkort megért, valamint a börtönbüntetésből végre a vágyott (veszedelmes) nyílt társadalomban helyét kereső fiatal felnőttek gondja-baja” – írja Drexlerné Stanchich Ilona.

Ez az anyag rész kitér a pszichológiai ellenállás és az engedelmesség problematikájára (Csetneky László és Kállay R. Gábor cikkei alapján), érinti a visszaesés megelőzésének lehetséges módozatait, szól a nevelőotthonokból kikerült nagykorúvá lett fiatalokról, végül a pártfogói felügyelet szerepét taglalja.

A korrupció elleni küzdelem jogi és szervezeti eszközei. Budapest. Emberi Jogok Magyar Központja Közalapítvány. 2007. 122 oldal. Ár nélkül. (Acta Humana Studiosorum sorozat)

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium támogatásával megjelent kiadvány a korrupció témájában 2007. február 22-én – ugyancsak a minisztérium által – rendezett konferencia anyagát közli.

Fazekas Judit megnyitóját követően tizenhárom előadás anyaga olvasható a könyvben. Lengyel László a politikai korrupció kérdéseiről, Györgyi Kálmán a korrupció elleni küzdelem kormányzati eszköziről ír tanulmányában. Lékó Zoltán a lobi és pártfinanszírozási törvényt ismerteti, Sepsí Tibor szintén a pártfinanszírozási reform lehetőségeit tárgyalja. Kárpáti Krausz Zsuzsanna a közbeszerzési törvénynek, Báger Gusztáv az Állami Számvevőszéknek a korrupció elleni küzdelemben betöltött szerepét mutatja be. Finszter Géza a rendészet és a korrupció összefüggéseit elemzi. Kovács Attila a nemzetközi közélet tisztasága ellen elkövetett bűncselekményekről ad számot. Varga László a rendőrség korrupció-ellenes tevékenységének gyakorlati

kérdéseit állítja középpontba. Frankberger Ferenc az RSZVSZ-nek a korrupció elleni küzdelemben betöltött szerepét ismerteti. Bencze József a Vám- és Pénzügyőrség korrupció-ellenes tevékenységéről számol be. Balázs Dezső a határőrség korrupció elleni tevékenységét, illetve a megelőzésre irányuló munka tapasztalatait fejt ki. Németh Gyula a büntetés-végrehajtási szervezet munkájában tapasztalható korrupciós jelenségek, cselekmények sajátosságait vizsgálja. A kötet Kondorosí Ferenc zárszavával fejeződik be.

A kiadvány jól foglalja össze a jogalkotási eredményeket és az egyes kormányzati szervek (fegyveres testületek) korrupció elleni tevékenységét.

Közigazgatási kommunikáció Magyarországon 2006. Szerkesztette: Farkas Éva és Katus József. Pécs, PTE FEEK. 2006. 391 oldal. Ár nélkül. (Humán Szervező – Munkaügyi – Menedzser sorozat)

Magyarországot és Hollandiát – közismerten – számos kapcsolat köti össze, az elmúlt években kétoldalú partnerség alakult ki a két ország között a közigazgatási kommunikáció területén is. 2005 szeptemberében képzés indult e témában Pécsen a Holland Kormány Információs szolgálat, a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kara, valamint a Szociális és Munkaügyi Minisztérium együttműködésében.

A kötet a program oktatóinak tanulmányait és a tréning első résztvevői által készített legjobb dolgozatokat közli – sokszínű áttekintést nyújtva a magyarországi közigazgatási kommunikáció gyakorlatáról. A könyv tizenhét szerzőjének munkái közül – ezen, szűkre szabott kereteken belül – csak néhányra tudjuk felhívni a figyelmet.

Katus József tanulmánya a témát általánosan tárgyalja. Nagy Mihály dolgozata az elmúlt tizenöt év változásainak tükrében elemzi Magyarország társadalmi kultúrájának és közigazgatási kommunikációjának összefüggéseit. Göllner András a kormányzati kommunikáció korszerűsítésének kihívásairól, Agárdi Péter a mai magyar média néhány jelenségéről, Zöldi László a helyi sajtó szerepéről ír a kötetben. Kerékgyártó Gizella – a BVOP Jogi és Titkársági Főosztályának munkatársa – a büntetés-végrehajtási szervezet, Heszné Mészáros Zsuzsanna a katasztrófák elleni védelem kommunikációját mutatja be.

A közigazgatási kommunikáció témája eddig sem a politikában, sem a felsőoktatásban nem kapott kellő figyelmet, ennél fogva a színvonalas kiadvány – amely a szerzők rövid életrajzát és írásaik angol nyelvű absztraktját is közli – mindenképp hiányt pótol.

Nómenklátúra Magyarországon (1957 – 1989). Szerkesztette: Kiss László. Budapest. ELTE Társadalomtudományi Kar. 2005. 372 oldal. Ár nélkül. (Történeti elitkutatások sorozat)

A kötetet Huszár Tibor nagyszabású, „A Kádár-rendszer intézményesített káderpolitikája és az erőszakszervezetek (1957 – 1989)” című tanulmánya nyitja. Ezt követően kilenc tanulmányt (szerzők: Bohár András, Forró Kános, Huszár László, Kajári Erzsébet, Kiss Zoltán László, Lőrincz József, Sponga István, Szakadát István,

Sztárayné Kézdy Éva) olvashatunk a kiadványban. A tanulmányok – a témát mintegy kibontva – egyrészt a korszak káderpolitikájának általános jellegzetességeit tárják fel, másrészt a korabeli rendvédelmi szervek nomenklatúrájával kapcsolatos kérdéseket elemzik.

A fegyveres testületekkel foglalkozó dolgozatok sorában találjuk Lörincz Józsefnek „A büntetés-végrehajtási szervezet vezetői elitjének szelekciója a kései Kádár-korszakban (1970 – 1989)” című tanulmányát. A szerző a '70-es és a '80-as évek folyamatait külön-külön fejezetben vizsgálja, de – ezeket megelőzően – az '50-es, '60-as évek történéseire is kitér. Ezután a vizsgált korszak büntetés-végrehajtási vezetőiről rendelkezésre álló adatokat elemzi, végül egy összefoglaló jellegű fejezetben foglalja össze az általa áttekintett 19 év szakmatörténeti jellemzőit, illetve a vezetők szerepére vonatkozó következtetéseit. A tanulmány a korszak megoldatlan nehézségei (a büntetés-végrehajtás elhanyagoltsága a felelős politikai és állami szervek részéről, a hathatós anyagi támogatás elmaradása, az ebből adódó állandó válságkezelés stb.) mellett bemutatja a szervezet erős kohéziójából eredő pozitívumokat is. „A korszak büntetés-végrehajtási vezetői jól vizsgáztak: a társadalom köznyugalmát érintő, biztonságát veszélyeztető rendkívüli események nem történtek (miközben számos, fejlett nyugat-európai államban börtönlázadások nyugtalanították a közvéleményt)” – fogalmaz Lörincz József.

Szász Anna: Pillantás a szigetre. Civil Világ 1997 – 2005. Budapest. Sík Kiadó. 2007. 336 oldal. Ár nélkül. (Társadalomtudományi füzetek 2.)

Az újságíró szerző az Esély című társadalom- és szociálpolitikai folyóiratban közel tíz év alatt megjelent írásait gyűjtötte egybe ebben a kötetben. Ezek a riportok, elemzések számos társadalmi problémát tárnak fel, ugyanakkor érzékletesen és hitelesen szólnak azoknak a civil szervezetekről is, amelyek éppen e bajok megoldására, enyhítésére szerveződtek.

A könyv első, „Hátrányok és esélyek” című fejezete – többek között – a Váltó-sáv Alapítvány, a Rácsok Alapítvány (a fogvatartott nőkért, gyermekeikért és családjukért) civil szervezetek munkáját, illetve a „Nők a börtön után” című nemzetközi vizsgálat eredményeit mutatja be. A „Lelkiállapotaink” című fejezet riportjai a különböző függőségekben és pszichiátriai betegségekben szenvedők segítségével foglalkozó szervezetek tevékenységét szemléltetik. A „Gazdátlan ifjúság” fejezet néhány, a hátrányos helyzetű fiatalokat támogató kezdeményezésről számol be. A következő anyag rész a nők helyzetével kapcsolatos „hazai közállapotok, a változásokra képtelen intézményrendszer diagnózisát” vázolja fel. A „Jogvédelem” című fejezet a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) és a Magyar Helsinki Bizottság munkáját állítja középpontba. A „Kitekintés” című fejezetben – többek között – egy 2004-es interjút olvashatunk Göncz Kinga, akkori esélyegyenlőségi miniszterrel.

Lévai Júlia értékelését idézve: [Szász Anna] „Írásai mindig alapos, pontos tényfeltáró munkán alapulnak, s nem nélkülözi a szereplők iránti empátiát; a nyelvi igényesség ugyancsak elmaradhatatlan jellemzőjük.”

Zelei Miklós: A halasi norma. Nagy Szeder István regényes élete. Népkönyv. Budapest. GM&Társai Kiadó. 2003. 205 oldal. 1 790 Ft.

Zelei Miklós író, újságíró könyve Nagy Szeder István (1907 – 1994) kiskunhalasi polgár alakjának állít emléket.

Nagy Szeder István bár elvégezte a Műegyetem építészmérnöki szakát, mégis – a helyi gazdatársadalom és a tanyasi nép iránti elkötelezettsége miatt – a közügyek felé fordult, 1930-ban belépett a Független Kisgazdapártba. 1945-ben részt vett a földosztás megszervezésében. Miután szóvá tette a lehetőségeket a maguk javára kihasználó helyi hatalmasságok túlkapasait, mint „a földreform ellenzőjét”, letartóztatták. Az alig több mint egy heti fogság a börtönélettel való megismerkedést jelentette számára, amit majdnem élete végéig tartó meghurcoltatások, a polgári életből való kirekesztettség követtek. (A főhős – saját bevallása szerint – 43 börtönben, rabgazdaságban fordult meg. Nagy Szeder István 1958–59-ben a Budapesti Országos Börtönben – a Gyűjtőben – működő Mérnöki Tervező Iroda vezetője volt.)

A szerző által készített interjúkból, a sorstársak, barátok emlékezéseiből, a bíróságok kihallgatási jegyzőkönyveiből és a tanúvallomások színes mozaikelemeiből áll össze a könyvben egy élet regénye, amely a személyes sors drámai feszültségein keresztül kortörténeti dokumentummá szélesedik.

A kötet műfaját nehéz meghatározni, talán a tényregény megnevezés jár legközelebb az igazsághoz. A főhős életútjából adódóan azonban egy „rejtett” börtönmemoárnak is tekinthetjük a könyvet, amely az 1945-ös, az 1947–48-as és az 1956 utáni magyar börtönvilágba egyaránt bepillantást enged.

*(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság
Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)*